

Sygn. akt I Ns 397/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Krystyna Twardak-Terlecka

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Rychlicka

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2018r. w Sanoku na rozprawie

sprawy z wniosku :

A. D. zam. (...)-(...) S. ul. (...),

z udziałem:

T. D. zam. (...)-(...) S. ul. (...),

J. D. (1) zam. (...)-(...) Z. P. 158,

B. N. zam. (...)-(...) S. ul. (...),

A. P. zam. USA ,

M. M. (1) zam. USA ,

o stwierdzenie nabycia spadku po W. D.

p o s t a n o w i a

I. stwierdzić, że spadek po W. D. s. J. i A. zmarłym w dniu 25.12.2015r. w R., stale zaś ostatnio przed śmiercią zamieszkałym w S. na podstawie ustawowego porządku dziedziczenia wprost nabyli:

- żona T. D. c. J. i S.

- w 5/20 częściach

- syn A. D. s. W. i T.

- córka B. N. c. W. i T.

- syn J. D. (1) s. W. i T.

- córka A. P. c. W. i T.

- córka M. M. (1) c. W. i T.

- po 3/20 części każde z nich

II. ustalić, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane z ich udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 397/16

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 11.05.2018r.

Wnioskodawca A. D. we wniosku z dnia 24.06.2016r. domagał się, aby Sąd dokonał stwierdzenia nabycia spadku po W. D. zmarłym 25.12.2015r. w R., stale ostatecznie zamieszkałym w S. i stwierdził, że na podstawie testamentu ustnego z dnia 03.12.2015r. – nabył syn A. D. w całości.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca podał, że świadkami testamentu ustnego byli B. W., R. W., G. W. i Z. H. i w obecności tych osób W. D. ogłosił swoją ostateczną wolę i stwierdził iż „wszystko co posiadam przekazuję w całości synowi A. D.”.

Uczestnicy postępowania J. D. (1), B. N., A. P. i M. M. (1) poparli wniosek co do zasady, jednakże wnieśli o stwierdzenie nabycia spadku według ustawowego porządku dziedziczenia. Uczestniczka T. D. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

W. D. syn J. i A. zmarł 25.12.2015r. w R., stale zaś ostatecznie zamieszkiwał w S.. W chwili śmierci był żonaty z T. D. i tylko raz zawierał związek małżeński. Jako spadkobierców ustawowych pozostawił: żonę T. i 5 dzieci tj. A. D., J. D. (1), B. N., A. P. i M. M. (1). Zmarły nie miał więcej dzieci własnych ani przysposobionych. Spadkobiercy nie zrzekli się dziedziczenia, nie odrzucili spadku i nie zostali uznani za niegodnych dziedziczenia /dowód: akt zgonu k. 6; zapewnienie złożone przez strony k. 17/.

Spadkodawca W. D. chorował przed śmiercią i przebywał w Szpitalu (...) w K. Oddział Kliniczny (...) Endoskopowej, Metabolicznej oraz Nowotworów Tkanek Miękkich w K. od 26.10.2015r. do 06.11.2015r. i od 13.11.2015r. do 14.12.2015r. /dowód historia choroby k. 66/, gdzie przebył operację laparoskopową obwodowej resekcji trzustki. Pobyt w Szpitalu od 13.11.2015r. związany był z komplikacjami pooperacyjnymi. W dniu 23.11.2015r. wykonano endoskopowe wprowadzenie protezy do przewodu trzustkowego, a w dniu 14.12.2015r. pacjenta w stanie ogólnie dobrym przeniesiono do Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr (...) w R. – Klinika (...) /dowód: historia choroby k. 63/. Od 06.11.2015r. do 13.11.2015r. W. D. przebywał w domu w S..

Podczas pobytu w szpitalu, rodzina odwiedzała W. D.. W szpitalu w K. odwiedzali chorego: wnuczka J. D. (2) – pod koniec listopada 2015r. /zeznania świadka k. 96v/; P. N. /zeznania świadka k. 96/; K. D. /zeznania świadka k.103/.

Wnuczka J. D. (2) zauważyła, że samopoczucie dziadka zmieniało się i był wesoły i żartował, albo stan się pogarszał i wtedy jej nie poznawał. Nie rozmawiała z dziadkiem na temat majątku.

Spadkodawca nie rozmawiał też z wnukiem P. N. na temat majątku na wypadek śmierci. Żartował jedynie, że nie chce dzielić majątku tylko chce żeby się jego dzieci o ten majątek pobily.

W. D. nie rozmawiał także na temat majątku podczas odwiedzin H. D. - byłej synowej /k.95/.

Wnioskodawca A. D. interesował się ojcem, kiedy ten przebywał w Szpitalu w K. i R.. Wnuk K. D. – syn A. – podczas pobytu dziadka w Szpitalu w K. odwiedzał go, podawał leki, pytał pielęgniarki o jego zdrowie, spacerował z nim po korytarzu oraz brał do prania rzeczy dziadka. Podczas rozmowy W. D. powiedział do wnuka, że chciałby wszystko, co ma dać swojemu synowi A., gdyż był wdzięczny za to co syn robił dla niego tj. że załatwił pobyt w szpitalu i operację.

Lekarz leczący spadkodawcę w Szpitalu (...) w K. – M. M. (2) – określał W. D., że był to sympatyczny pacjent z ciężką chorobą – leczony z powodu raka trzustki. Zdaniem lekarza /zeznania k. 198/ pacjent był świadomy, sam podejmował decyzje o leczeniu. Rokowania były niedobre. Stan intelektualny u chorego był stosowny do wieku.

K. G. – lekarz leczący spadkodawcę w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim w R. – określił stan zdrowia pacjenta podczas leczenia jako poważny, gdyż wystąpiły powikłania pooperacyjne. Lekarz ten nie stwierdził jednak, aby chory miał jakiegokolwiek zaburzenia świadomości, nie miał również zaburzeń natury psychicznej /zeznania świadka k. 93/.

W dniu 23.11.2015r. w Szpitalu w K. chorego W. D. odwiedzili: B. W. /siostrzenica spadkodawcy/; G. W. /siostrzeniec/; Z. H. /siostra spadkodawcy/ i R. H. /szwagier spadkodawcy/.

Spadkodawca czuł się dobrze, był świadomy tego co mówi. Chciał wyzdrowieć i wrócić do domu. Opowiadał, że jak wróci do domu to pójdzie do notariusza i wszystko co posiada zapisze synowi A., a w ten sposób wynagrodzi mu opiekę i starania. Nie mówił do obecnych, że są świadkami testamentu. Nie mówił też że czuje się źle.

Podczas odwiedzin w szpitalu w dniu 03.12.2015r. obecni byli B. W., jej mąż R. W., R. H. oraz Z. H.. Spadkodawca czuł się dobrze i nie mówił o śmierci tylko o wyzdrowieniu i wyjściu ze szpitala. Powtórzył, że jak wyjdzie ze szpitala to pójdzie do notariusza i zapisze majątek synowi A..

Według zeznań G. W. spadkodawca mówił o notariuszu i pójściu do notariusza, a nie mówił o testamencie u notariusza. Spadkodawca mówił co chce zrobić po wyjściu ze szpitala.

W. D. do swojej żony T. nie mówił, że chce sporządzić testament, tylko że chce pójść do notariusza i zapisze majątek synowi A. /zapewnienie uczestniczki k. 38/.

Wnioskodawca A. D. rozmawiał ze swoim kolegą G. P., który jest prawnikiem – na tematy dotyczące dziedziczenia. Przed Świętami Bożego Narodzenia w 2015r. A. D. poprosił G. P., aby ten umówił notariusza, który przyszedłby do jego ojca do szpitala, celem sporządzenia testamentu. Wizyta notariusza była ustalona, jednakże czynność sporządzenia testamentu przeniesiono na inny dzień, albowiem A. D. musiał wyjechać do W. /zeznania świadka G. P. k. 138v/. Testament w formie aktu notarialnego nie został sporządzony, a spadkodawca W. D. zmarł 25.12.2015r.

Sąd zważył co następuje:

Na podstawie aktu zgonu oraz zapewnienia złożonego przez strony Sąd ustalił datę i miejsce śmierci W. D. oraz krąg spadkobierców ustawowych. Jest poza sporem, że W. D. s. J. i A. zmarł 25.12.2015r. w R., a stale ostatnio przed śmiercią był żonaty i jako spadkobierców ustawowych pozostawił żonę i 5 dzieci.

Sąd badał, czy spadkodawca oświadczył swoją wolę w obecności świadków i czy doszło do sporządzenia testamentu szczególnego.

Testamenty szczególne są wyjątkiem od zwykłych form rozporządzeń woli na wypadek śmierci.

Zgodnie z przepisem art. 952 § 1 kc jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie, przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków, albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie, albo wszyscy świadkowie. W wypadku, gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona /§ 3 art. 952 kc/, można ją w ciągu 6 miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed Sądem.

Obawa rychłej śmierci /jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu I CSK 37/10/ zachodzi, gdy świadomość spadkodawcy rychłego nadejścia zgonu wynika z istnienia rzeczywiście istniejących zagrożeń. Subiektywnie odczuwalny strach, czy lęk nie uzasadnia zajścia obawy rychłej śmierci. „Obawa” oznacza uczucie niepokoju, co do skutku czegoś, zaś „rychły” to bliski, czyli taki stan, który nastąpi niebawem. Brak przesłanki obawy rychłej śmierci skutkuje nieważnością testamentu.

W § 1 art. 952 kc zawarte są przesłanki ważności oświadczenia woli na wypadek śmierci.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przy ocenie zaistnienia obawy rychłego zgonu istotne znaczenie ma przekonanie spadkodawcy o bliskości śmierci, które mogą uzasadniać różne przyczyny, jak stan zdrowia, podeszły wiek czy znalezienie się w sytuacji bezpośrednio zagrażającej życiu.

Spadkodawca – zgodnie z art. 952 § 1 kc – oświadczenie swoje składa przy jednoczesnej obecności, co najmniej 3 świadków, którzy muszą być w sposób wyraźny lub choćby dorozumiany przez spadkodawcę lub na jego polecenie do spełnienia roli świadków wezwani i muszą być świadkami swojej roli i do jej spełnienia gotowi i muszą rozumieć treść oświadczenia spadkodawcy.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11.03.2011r. (II CSK 379/10) stwierdził, że świadkiem testamentu może być osoba do której spadkodawca kieruje swoje oświadczenia, jest obecna przy składaniu tego oświadczenia, świadoma swojej roli, rozumie treść woli spadkodawcy i jest gotowa do jej spełnienia. Świadomość spełnienia roli świadka sporządzania testamentu wyznacza skoncentrowanie uwagi przez cały czas oświadczenia woli przez spadkodawcę, odbieraniu i utrwalaniu w pamięci treści tego oświadczenia. Podobnie w postanowieniu z dnia 21.01.2015r. (sygn. akt IV CSK 130/14) Sąd Najwyższy stwierdził, że okoliczności i treść składanego oświadczenia mają wskazywać na zamiar sporządzenia oświadczenia, które rozumiane będzie przez spadkodawcę jak i świadków zdarzenia jako testament, czyli ostatnią wolę na wypadek śmierci /animus testandi/.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszego postępowania Sąd stwierdza, że podczas wizyty u W. D. w Szpitalu w K. w dniu 03.12.2015r. obecni byli Z. H., B. W., R. H. i R. W.. Spadkodawca rozmawiał z odwiedzającymi go. Bardzo chciał wyzdrowieć i wrócić do domu, a pierwsze co będzie chciał zrobić to pójść do notariusza i wszystko co posiada przepisze swojemu synowi A. D.. Nie mówił, że czuje się źle, że będzie umierał. Nie mówił też, że chce sporządzić testament i że osoby, które go odwiedziły są świadkami testamentu. Spadkodawca mówił o swoich planach po wyjściu ze szpitala. W dniu 03.12.2015r. spadkodawca czuł się dobrze, nie potrzebował pomocy innych osób przy spożywaniu posiłku. Od dnia 14.12.2015r. spadkodawca przebywał w Szpitalu w R..

Wnioskodawca A. D. ustalił z G. P. wizytę notariusza w szpitalu u W. D. w celu sporządzenia testamentu, jednakże wizyta ta została odwołana przez wnioskodawcę, gdyż musiał on wyjechać do W.. Jak z tego wynika, była możliwość sporządzenia przez W. D. testamentu zwykłego przed notariuszem, ale do jego sporządzenia nie doszło z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy, gdyż odwołał termin umowy z notariuszem.

Sąd uznał, że nie było obawy rychłej śmierci, a spadkodawca nie sygnalizował zagrożenia dla swojego życia. Planował, iż po wyjściu ze szpitala natychmiast uda się do notariusza i cały majątek przepisze na syna A.. Spadkodawca mówił więc o planach i czynnościach jakie podejmie w przyszłości, a nie o testamencie. Spadkodawca mógł osobiście sporządzić testament zwykły, a o możliwości takiej mógł go poinformować syn A. D., który pytał prawnika G. P. na temat spadkobrania.

Mając na uwadze powyższe Sąd stanął na stanowisku, iż nie spełnione zostały przesłanki określone w art. 952 kc i nie doszło do sporządzenia testamentu ustnego. W sprawie zachodzi więc dziedziczenie ustawowe w oparciu o przepis art. 931 § 1 kc wg którego w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku.

Dlatego też mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w postanowieniu. O kosztach orzeczono po myśli art. 520 kpc.